

TAJIK STATE UNIVERSITY OF COMMERCE

Course: Main directions for the development of human capital in the context of the digital economy in the Republic of Tajikistan

Week: 6.

**THE FORMATION OF
INSTITUTIONS FOR HUMAN
CAPITAL DEVELOPMENT IN
THE CONTEXT OF AN
INNOVATIVE ECONOMY**

**Rustamzoda Fitrat
Muzafar**

Lecturer of: The formation of institutions for human capital development in the context of an innovative economy

Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон

Номи курс: Самтҳои асосии рушди сармояи инсонӣ дар шароити
иқтисоди рақамӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

Рустамзода Фитрат Музафар

Мавзӯи: 6
Ташаккулёбии
институтҳои рушди
сармояи инсонӣ дар
шароити инноватсионӣ

НАҚШАИ ЛЕКСИЯ

1. Муқаддима

6.1. Ташаккул ва рушди институтҳо дар шароити муосир

6.2. Нақши институтҳо дар рушди сармояи инсонӣ

6.3. Хусусиятҳои хоси рушди сармояи инсонӣ дар шароити иқтисодиёти инноватсионӣ

2. Хулоса

Ҷамъбасти мавзӯ.

Мақсади лексия:

Институтҳо, омилҳо ва принципҳои асосии институтҳо, рушди сармояи инсонӣ, хусусиятҳои асосии он, нақши сармояи инсонӣ дар иқтисодиёт, сармояи инсонӣ ва омилҳои таъсиргузор дар шароити муосир, иқтисодиёти инноватсионӣ.

Ташаккул ва рушди институтҳо дар шароити муосир

Дар кишварҳои пешрафтаи ҷаҳон имрӯзҳо рушди инноватсионии иқтисодии муосир, ташаккули иқтисодии дониш боиси тағйир ёфтани мақеи шахс дар низоми муносибатҳои иҷтимоӣ ва табдил ёфтани донишҳои расмӣ ба сармояи ғайримоддӣ мегардад. Мустаҳкам намудани модели антропосентрикии ташкили меҳнат ба фаъл гардондани неруи эҷодии шахс, баланд бардоштани аҳамияти сармояи инсонӣ дар ҷараёнҳои иқтисодӣ ва иҷтимоӣ нигаронида шудааст.

Ташаккул ва рушди институтҳо дар шароити муосир

Ҳамчун омили пешбарандаи эҷодии ҷамъият тақрористеҳсолкунӣ дар шакли умумӣ, сармояи инсонӣ ҳамчун маҷмӯи захираҳои зеҳнӣ фаҳмида мешавад, ки аз ҷониби шахс ё ташкилот барои ба даст овардани даромад истифода мешавад, ки дар шароити инкишофи ҷамъияти баъдииндустириалӣ ба вуҷуд омада, «маҷмуи тамоми сифатҳо ва хосиятҳои атрибутивӣ, қобилиятҳо ва қувваҳои истеҳсолкунанда, нақш ва шаклҳои функционалиро дар бар мегирад.

Ташаккул ва рушди институтҳо дар шароити муосир

Ба ин захираи чамъшуда - саломатӣ, дониш, салоҳияти касбӣ, қобилият, ҳавасмандии шахс дохил мешавад, ки барои фаъолияти меҳнати корманд оид ба эҷоди маҳсулот ва хизматрасонӣ, баланд бардоштани ҳосилнокии меҳнат ва фароҳам овардани шароит барои баланд бардоштани даромад ва сифати зиндагии ӯ асос мегардад.

Ташаккул ва рушди институтҳо дар шароити муосир

Дар соҳаи иқтисодиёт сармояи инсонӣ хусусияти бисёрҷабҳагӣ дошта, ҳамчун ниҳоди мушаххасе амал мекунад, ки он самти созандаи фаъолияти инсон, модернизатсияи баъдииндустриалӣ ва рушди инноватсиониро таъмин менамояд.

Ташаккул ва рушди институтҳо дар шароити муосир

Он аз дигар намудҳои сармоя бо нишонаҳои зерин: давраи муайяннамои сармоягузорӣ, гуногунии шаклҳои баргардонидан, дараҷаи баланди таваккал, маблағгузори назарраси молиявӣ ва соҳиби дониши касбӣ, малақаҳои амалӣ, қобилиятҳои эҷодӣ ва аз равонии кормандони ширкат фарқ мекунад.

Ба ақидаи муҳаққиқони хориҷӣ, сохтори сармояи инсонӣ аз ҷузъҳои асосии зерин иборат аст:

Ташаккул ва рушди институтҳо дар шароити муосир

1. Сармояи таълимӣ – ҳамчун маҷмӯи донишҳои умумӣ ва касбӣ;
2. Сармояи тандурустӣ - фаъолияти касбии шахсро таъмин менамояд;
3. Сармояи таълимии касбӣ - тахассуси дахлдор, таҷрибаи истеҳсоли ва малакаи кормандон;
4. Сармояи иттилоотӣ - маълумот дар бораи вазъи бозори меҳнат ва истеҳсолот;
5. Сармояи муҳочират - ба ҳаракати иҷтимоии одамон мусоидат мекунад;
6. Сармояи ҳавасмандгардони фаъолияти иқтисодӣ - қобилияти эҷодӣ ва ташаббуси кормандон.

Ташаккул ва рушди институтҳо дар шароити муосир

Самаранокии баррасии илмӣ ва дарки хусусиятҳои асосии сармояи инсонӣ зарурати омӯзиши онро тавассути призмаи равиши институтсионалӣ пешбинӣ мекунад, ки барои таҳлили ҳамачонибаи равандҳои гуногуни иҷтимоӣ-иқтисодӣ, ки дар қомаи ташаккулёбандаи дониш ба амал меоянд, шароити мусоид фароҳам меорад.

Нақши институтҳо дар рушди сармояи инсонӣ

Асосҳои концептуалии таҳлили институтсионалӣ дар асарҳои Т.Веблен гузошта шудаанд, ки институтҳоро ҳамчун роҳҳои одатии «ба амал баровардани ҷараёни ҳаёти ҷамъияти дар робитаи он бо муҳити моддӣ, ки ҷамъият дар он зиндагӣ мекунад» меомӯзад.

Нақши институтҳо дар рушди сармояи инсонӣ

Ин ниҳодҳо аз нигоҳи Т.Веблен ҳамчун танзимкунандаи муносибатҳои ҷамъиятӣ вучуд доранд ва амал мекунанд, ки маҷмӯи қоидаву созишномаҳои иҷтимоиро дар шакли забони муошират, пул, қонун, низоми вазн ва ченак, инчунин фирмаҳо (ва дигар намудҳои ташкилотҳо), ки дар натиҷаи одатҳои рафтор ба вучуд меоянд фаҳмида мешавад.

Нақши институтҳо дар рушди сармояи инсонӣ

Т.Шулс институтҳоро ҳамчун қоидаҳо, аз ҷумла муносибатҳои пулӣ, сохторҳои ташкилӣ, ҳуқуқи моликият, шаклҳои сармояи инсонӣ, инфрасохтори моддию техникӣ шарҳ медиҳад.

Нақши институтҳо дар рушди сармояи инсонӣ

Концепсияи рушди институтсионалӣ, ки аз ҷониби Д.Норт таҳия шудааст, таваҷҷӯҳи зиёд дорад, ки дар он ғояи нақши созандаи сармояи инсонӣ дар раванди табдили муҳити институтсионалӣ мавҷуд аст. Ба андешаи Д.Норт, институт «маҷмӯи маҳдудиятҳои мебошад, ки сунъӣ сохта шудаанд, ки ҳамкориҳои сиёсӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоиро сохторбандӣ мекунад».

Нақши институтҳо дар рушди сармояи инсонӣ

Институт дар ташкилот ва идора сохтори мутобиқшавиро дар бар мегирад, ки нишонндаҳандаҳои хеле баланди нархро доро буда, ҳангоми пешниҳоди моли имтиёзнок чунин аъзо дорад, ки фаъолияти ҳаётии хешро дар асоси фаъолияти зиндагӣ ва нигоҳдории муассиса сарчашма ёфта, зеро таъсири ҳар кадоме тағйир менамояд.

Нақши институтҳо дар рушди сармояи инсонӣ

Институтҳои асосии истеҳсоли аз инҳо иборатанд:

А) намунаҳои рафтори иҷтимоиро институтҳо дар одамон ҷорӣ менамоянд.

Инчунин, одамон ба воситаи институтҳо дарк менамоянд, ки дар вазъиятҳои гуногун ҳамин тавр амал намудан зарур аст. Дар навбати хеш муассисаҳо бошад рафторро ба одамон тавассути раванди ҷомеасозӣ амалӣ менамоянд.

Нақши институтҳо дар рушди сармояи инсонӣ

Б) институтҳои аъзои ҷомеа нақшҳо ва интизориҳои гуногунро аз ҷаъолияти онҳо муайян менамояд. Дар ҳолате ки интизориҳо аз як нақш муайян мегардад, шахс дар асоси малакаву қобилиятҳои хеш метавонад мустақилона қарор қабул намояд, ки дар ҳолатҳои мушаххас кадом нақшҳоро амалӣ намояд.

Нақши институтҳо дар рушди сармояи инсонӣ

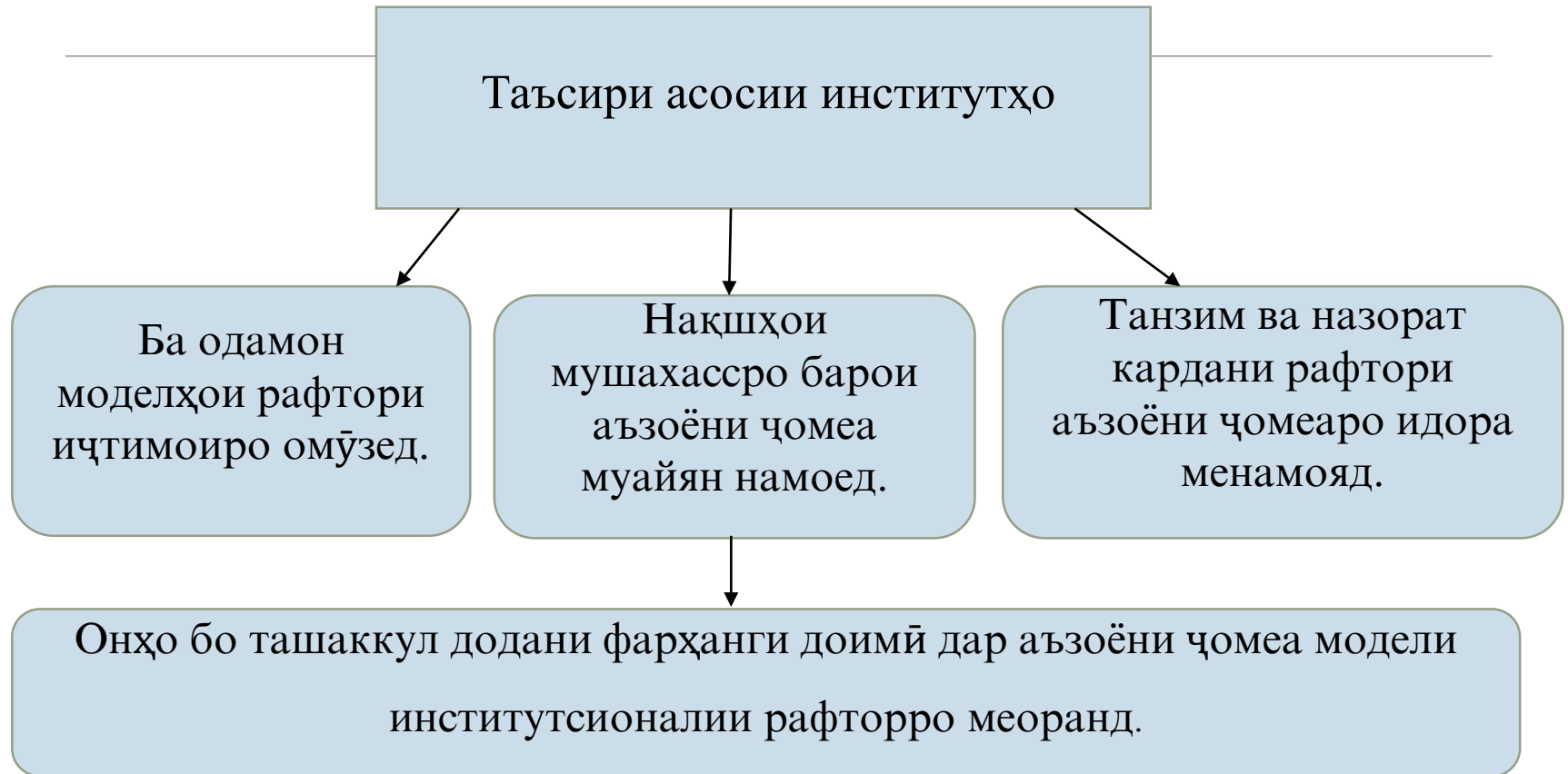
В) институтҳо дар навбати хеш бошад тавассути устуворӣ ва ирсиятнокии фарҳанг одамонро бо намунаҳои рафтори институтсионалӣ илҳом мебахшанд. Одамон ба чунин амсилаҳо тавассути институтҳо, ки рафтори мушаххас доранд, одат менамоянд.

Нақши институтҳо дар рушди сармояи инсонӣ

Г) рафтори аъзоёни ҷамъиятро институтҳо танзим ва назорат мекунанд. Қайд намудан зарур аст, ки институтҳо мунтазириҳои қобили қабули ҷомеаро инъикос мекунанд, беаҳамиятӣ ба ин интизориҳо метавонад боиси муҷозоти шахс гардад. Одамон ба интизориҳои ҷомеа мувофиқат карданро қабул менамоянд.

Нақши институтҳо дар рушди сармояи инсонӣ

Фаъолияти асосии институтҳоро метавон бо самтҳои зерин муаррифӣ кард:

Расми 1. Фаъолияти асосии институтҳо

Сарчашма: Таҳияи муаллиф дар асоси сарчашмаҳои илмӣ

Нақши институтҳо дар рушди сармояи инсонӣ

Таъсири ин муассисаҳо тавассути татбиқи сармояи инсонӣ дар сохторҳои ташкилӣ дар шакли навоариҳои институтсионалӣ сурат мегирад, ки тағйироти шуури шахсро дар раванди омӯзиш ва гирифтани донишҳои нав дар бораи ҷаҳон таъмин мекунанд.

Нақши институтҳо дар рушди сармояи инсонӣ

Дар байни институт ва ташкилот фарқияти зиёде вуҷуд дорад, аз ҷумла:

- Дар натиҷаи эҳтиёҷоти иҷтимоии шахсони алоҳида ҳарду пайдо мегарданд;
- Тартиби муайянеро барои муносибат ва ҳамкориҳои аъзои ҷомеа ҳарду сохтор танзим мекунанд;
- Ҳардуи сохтор асос ва барномаи худро доро мебошанд;
- Зарурати риояи иерархия дар ҳарду ҳатмӣ ҳисобида мешавад.

Нақши институтҳо дар рушди сармояи инсонӣ

Сохторҳои ташкилӣ ба монанди дигар омилҳо дар институтҳо ва ташкилотҳо хусусиятҳои мухталиф доранд. Умуман, институтҳо сохтори органикӣ доранд, дар ҳоле ки ташкилотҳо сохтори механикӣ доранд.

Хусусиятҳои ташкилотҳое, ки сохтори содда ва шаффоф, мураккаб ва ношаффофро истифода мебаранд, бо назардошти дараҷаи институтсионаликунонӣ оварда шудаанд.

Нақши институтҳо дар рушди сармояи инсонӣ

Мутобиқи ин андешаи олим муассисаҳоро ба расмӣ ва ғайрирасмӣ ҷудо мекунад. Муассисаҳои расмӣ, аз нуқтаи назари ӯ, танҳо қисми намоёни системаи институтсионалӣ мебошанд. Дар баробари ин, дар ин система қисми назаррасро институтҳои ғайрирасмӣ ишғол мекунанд, ки дар натиҷаи раванди дуру дарози рушди таърихӣ ташаккул ёфта, ба сармояи инсонӣ тавассути фарҳанг, анъана ва қолабҳои рафтор таъсир мерасонанд.

Нақши институтҳо дар рушди сармояи инсонӣ

Ҳамин тариқ, баррасӣ намудани хусусиятҳои асосӣ ва сохтори сармояи инсонӣ имкон медиҳад, ки тавассути сохторҳои ташкилӣ ва созишномаҳои институтсионалӣ таъсири муҳити институтсионалӣ ба сармояи инсонӣ муайян карда, институтҳои расмӣ ва ғайрирасмӣ, ки дар ташаккул ва рушди он иштирок доранд, муайян карда шавад.

Нақши институтҳо дар рушди сармои инсонӣ

Ба муассисаҳои расмӣ инҳо дохил мешаванд: заминаи қонунгузорӣ, ки фаъолияти кормандро дар меҳнат, гирифтани маълумот, нигоҳдорӣ ва таҳкими саломатӣ ва ғайра муайян мекунад, инчунин маҷмӯи муассисаҳои дахлдори инфрасохтори истеҳсолӣ, таълимӣ, илмӣ, тандурустӣ, фарҳангию маърифатӣ, фаъолияти ҷамъиятии меҳнаткашон.

Нақши институтҳо дар рушди сармояи инсонӣ

Ба институтҳои ғайрирасмӣ, дар навбати худ, инҳо дохил мешаванд: институтҳои оила, муҳити иҷтимоӣ, дин, фарҳанг, идеология, менталитет, анъанаҳои миллӣ ва ғайра. Чун қоида, таъсири институтҳои расмӣ нисбат ба объектҳои сармояи инсонӣ равона ва мақсаднок аст, дар ҳоле ки таъсири институтҳои ғайрирасмӣ бештар паҳн мешавад, гарчанде ки он қариб дар тамоми ҷанбаҳои фаъолияти инсонӣ зуҳур мекунад.

Нақши институтҳо дар рушди сармояи инсонӣ

Таҷрибаи таърихии рушди кишварҳои гуногун нишон медиҳад, ки модели иқтисодии ташаккулёфтаи фаъолияти ҷомеа маҷмӯи муайяни институтҳои расмӣ ва ғайрирасмиро дар бар мегирад, ки аз дигар моделҳо бо хусусиятҳои вақт ва мундариҷа фарқ мекунанд ва модели мавҷуда ба дигаргуниҳои институтсионалӣ хеле ҳассос аст.

Нақши институтҳо дар рушди сармояи инсонӣ

Бинобар ин, истифода бурдани таҷрибаи давлатҳои пешқадами ҷаҳон дар тараққиёти системаҳои иқтисодии онҳо ба хусусиятҳои миллии тараққиёти мамлакатҳо ва халқҳо мувофиқ қунондани онро талаб мекунад.

Хусусиятҳои хоси рушди сармояи инсонӣ дар шароити иқтисодиёти инноватсионӣ

Дигаргуниҳои тамаддунии ҷаҳони муосир бо ташаккул ва рушди ҷомеаи дониш алоқаманданд, ки дар асоси модели нави иқтисодӣ – иқтисоди дониш ҷойгузини иқтисоди индустриалӣ мебошад. Гузариш ба иқтисодиёти дониш модели антропосентрикии ташкили меҳнатро фаъол месозад, ки зарурати васеъ намудани миқёси сармоягузорӣ ба сармояи инсониро пешбинӣ намуда, имкон медиҳад, ки ин сармоя ба омили пешбарандаи дигаргуниҳои инноватсионии иқтисодӣ ва рушди созандаи иқтисоди муосир табдил дода шавад.

Хусусиятҳои хоси рушди сармояи инсонӣ дар шароити иқтисодиёти инноватсионӣ

Қомаи донишҳои муосир бо табдил додани дониш ба манбаи асосии
чамъкунии сармояи инсонӣ, захираи асосии истеҳсолот, тағирёбии хусусият ва
мазмуни меҳнати коргарон, такмили табиати эҷодӣ, зеҳнии он, эҷоди иттилоот
ва захираҳои коммуникатсионӣ ва имкониятҳои шабакавӣ барои рушди
институтсионалӣ, ҷаҳонишавӣ ва ҳамгироии ҷаҳонии равандҳои иқтисодӣ ва
иҷтимоӣ, ки шароити фаъолияти иқтисоди миллӣ ва моделҳои бизнесро ба
таври назаррас тағйир медиҳанд (ниг. ба ҷадвали 1).

Хусусиятҳои хоси рушди сармояи инсонӣ дар шароити иқтисодиёти инноватсионӣ

Хусусиятҳои фарқкунандаи фаъолияти сармояи инсонӣ дар иқтисоди индустриалӣ ва ҷомеаи дониш асосёфта

Меъёр	Иқтисодиёти саноатӣ	Ҷамъияти дониш
Таъсири дониш ба равандҳои истеҳсолӣ ва ташаккули шахсият	Ҷузъи ёрирасони ҷараёни истеҳсолот вобаста ба дараҷаи маълумот ва маҳорати касбии коргарон	Сармояи системавӣ ва захираи муҳиме, ки барои истеҳсоли мол ва хизматрасонӣ истифода мешавад, ки аз корманд мунтазам такмил додани таҳсилоти худро талаб мекунад.
Тақия ба сармоягузорӣ	Сармоягузорӣ ба афзоиши дороиҳои худӣ ширкат	Сармоягузорӣ ба сармояи зеҳнии кормандони ширкат
Роҳбарият ва системаи идоракунии	Роҳбарии амудӣ, низоми мутамарказонидашудаи идоракунии	Роҳбарияти тақсимшуда: ваколатҳои зердастон ва худидоракунии, ҳамкориҳои дастаҳои воҳидҳои маҳаллӣ
Хусусиятҳои қувваи корӣ	Нобаробарии гендерӣ, таносуби зиёди коргарони нимтайёр ва бетаълим	баробарии гендерӣ; ҳиссаи зиёди коргарони дорои маълумоти олии
Малакаву маҳорат	Махсусгардонии таҳассус ва стандартикунонии ҷараён	Иқтисоси васеъ, ҷандирии инноватсионӣ ва ҳамкорӣ
Талабот ба таҳсилот	Диплом ё сертификат	Омӯзиши доимӣ дар тӯли фаъолияти худ
Муносибати байни роҳбар ва тобеон	Муқовимат	Ҳамкорӣ, гурӯҳӣ кори

Сарчашма: Аз ҷониби муаллиф тартиб дода шудааст.

Хусусиятҳои хоси рушди сармояи инсонӣ дар шароити иқтисодиёти инноватсионӣ

Рушди сармояи инсонӣ аз сабаби истифодаи бесамари захираҳои дониш дар фаъолияти инсон, номуайянии оқибатҳои қарорҳои идоракунии дар шароити дониши нопурра, рушди сусти инфрасохтори институтсионалӣ, ки имкони навсозии технологиро коҳиш медиҳад, сусти мешавад, корхонаю фирмаҳо, тамаркузи фаъолияти сармоягузорию ба инкишофи захираҳои инсонӣ, ба вуҷуд овардани истеҳсолоти инноватсионии баландтехнологии дар асоси рушди кластерҳои илмию таълимӣ бадтар мекунад.

Хусусиятҳои хоси рушди сармояи инсонӣ дар шароити иқтисодиёти инноватсионӣ

Ташаккули иқтисодиёти дониш дар Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян намудани ҷузъҳои институтсионалии зеринро дар бар мегирад, ки имкон медиҳанд сармояи инсониро такмил диҳанд:

– таҳияи модели нави таҳсилот, ки системаи институтсионалии таҳсилоти муттасилро таъмин менамояд, ки ба ташаккули шахсияти эҷодкор нигаронида шудааст, барои амалӣ намудани фаъолияти инноватсионии созанда омода аст;

Хусусиятҳои хоси рушди сармояи инсонӣ дар шароити иқтисодиёти инноватсионӣ

– сармоягузори ба муассисаҳои, ки нигоҳдорӣ ва ҷамъшавии сармояи инсониро таъмин мекунад: рушди системаи бисёрсоҳаи тандурустӣ, такмили ташхис, пешгирӣ ва таъбабат, зиёд намудани маблағгузори фарҳанг, тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, манзил, коммуналӣ ва шахсӣ, ҳифзи муҳити зист;

Хусусиятҳои хоси рушди сармояи инсонӣ дар шароити иқтисодиёти инноватсионӣ

– таъмини тамоюли устувори рушди илми фундаменталӣ ва амалӣ, пурзӯр намудани рушд ва татбиқи дастовардҳои илмӣ тавассути ташкили кластерҳои инноватсионӣ ва таълимӣ, паркҳои технологӣ ва марказҳои интиқоли технологияҳо, маблағгузори муштаракӣ тадқиқоти илмӣ-таҳқиқотӣ бо иштироки якҷояи намояндагони давлат, илм ва тиҷорат ва тиҷоратикунони ҳатмии натиҷаҳои ихтироот;

Хусусиятҳои хоси рушди сармояи инсонӣ дар шароити иқтисодиёти инноватсионӣ

– таъмини тағйироти сифатии фарҳанги институтсионалӣ, меъёрҳои ахлоқӣ истифодаи фаъолонаи захираҳои дониш ва технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ, ки имкон медиҳанд, ки имкониятҳои иҷтимоии шахсият, тарбияи ахлоқии ӯ ва рушди инноватсиониро васеъ намоянд;

Хусусиятҳои хоси рушди сармояи инсонӣ дар шароити иқтисодиёти инноватсионӣ

– табдил додани системаи идоракунии, имконият медиҳад, ки дар баробари идоракунии мутамарказ истифодабарии фаъоли схемаи мобилии модели идоракунии ташкилот, таҳкими ҳамкориҳои дастаҳои воҳидҳои маҳаллӣ, ки дар конфигуратсияҳои доимо тағйирёбанда пайвастанд;

Хусусиятҳои хоси рушди сармояи инсонӣ дар шароити иқтисодиёти инноватсионӣ

– фароҳам овардани дастуру шароитҳои ҳавасмандгардонӣ барои озод намудани ташаббуси кормандон, омодагӣ ба кори навоарӣ ва эҷодӣ, нигоҳдорӣ ва рушди соҳибкорӣ, эҷодкорӣ ва қобилияти таҳияи ғояҳои тиҷорӣ судманд.

Хусусиятҳои хоси рушди сармояи инсонӣ дар шароити иқтисодиёти инноватсионӣ

Ҳамин тариқ, муҳимтарин шарти ташаккули самарабахши иқтисодиёти дониш фароҳам овардани муҳити институтсионалиест, ки такрористеҳсоли пурраи сармояи инсониро дар асоси тағйироти сифатӣ дар ҳаёти инсон, муносибати ӯ ба худ ва ҷаҳони гирду атроф таъмин менамояд, ки тамоми иқтисодиётро ба шароити мусоиди такрористеҳсолкунии васеи илм ва маданият табдил дода, ҳамчун такаҷоҳи давлатдории Ҷумҳурии Тоҷикистон имконпазир аст.

Хусусиятҳои хоси рушди сармояи инсонӣ дар шароити иқтисодиёти инноватсионӣ

Яке аз шартҳои фаъолияти танзими давлатӣ сохторҳои институтсионалӣ ба шумор меравад. Аксарияти мамлакатҳои ҷаҳон маблағгузори сармоягузори дарозмуддати дигар субъектҳоро дар ин самт маблағгузорӣ ва кафолат медиҳад, бо мақсади таъмини тарзи ҳаёти солими шаҳрвандон, таҳияи ихтисосҳо, шаклу усулҳои афзалиятноки омода намудани мутахассисон имтиёзҳои андоз ва дигар ниҳодҳои танзимкунандаро татбиқ менамояд ва дар инкишофи маориф саҳми назарраси хешро мегузоранд.

Хусусиятҳои хоси рушди сармояи инсонӣ дар шароити иқтисодиёти инноватсионӣ

Дар шароити муосир, давлат таъсис ва барҳам додани муассисаҳои таълими касбиро дар ихтиёр дорад, давлат қонунҳо қабул менамояд бахшҳоро назорат менамояд.

Метавон қайд намуд, ки механизми сармоягузорӣ ба рушди сармояи инсонӣ муносибати пайвастаро бо назардошти ҳамкориҳои ниҳодҳои гуногун тақозо менамояд.

Хусусиятҳои хоси рушди сармояи инсонӣ дар шароити иқтисодиёти инноватсионӣ

Давлат нақши ҳамоҳангсози тамоми кӯшишҳои ҷамъоварӣ ва рушди сармояи инсониро дорад. Дар баробари ин хусусиятҳои тараққиёти ҳозираро ба назар гирифтани лозим аст. Дар робита ба Ҷумҳурии Тоҷикистон, ин амқтар шудани равандҳои ҷаҳонишавӣ, афзоиши ҷараёни муҳоҷират, баланд шудани нақши дониш ҳамчун ядрои муҳимми табдили институтҳои кӯхнаи бесамар мебошад.

Хусусиятҳои хоси рушди сармояи инсонӣ дар шароити иқтисодиёти инноватсионӣ

Дар иқтисодиёти инноватсионӣ дониш ва малақаҳои навоарона (инноватсионӣ) яке аз захираҳои асосии рақобатпазирӣ ба ҳисоб мераванд.

- Таълим ва омӯзиши пайваста аҳамияти аввалиндараҷа мегиранд.
- Талабот ба мутахассисони дорои малақаҳои таҳассусии баланд меафзояд.
- Коргарон бояд қобилияти мутобиқшавӣ ба технологияҳои нав дошта бошанд.

Хусусиятҳои хоси рушди сармояи инсонӣ дар шароити иқтисодиёти инноватсионӣ

Дар иқтисодиёти инноватсионӣ сармояи инсонӣ ҳамчун захираи асосии рушди устувор ва рақобатпазирии миллӣ ба ҳисоб меравад. Ин талаб мекунад, ки ҷомеа ба таҳсилот, рушди илм, эҷоди муҳити мусоиди зеҳнӣ ва технологӣ аҳамияти аввалиндараҷа диҳад.

ХУЛОСА

Бояд зикр намуд, ки дар сурати самаранок истифода намудани институтҳои зикршуда метавонад, ба рушди сармояи инсонӣ самараи нек ба бор орад.

Мебояд мамлакатҳои мавҷудбуда диққати аввалиндарачаро ба рушди сармояи инсонӣ ва маблағгузорӣ ба соҳаи маориф раваон намоянд то тавонанд, дар оянда ба натиҷаҳои дилхоҳ ноил гарданд. Дар сурати дуруст омода намудани мутахассисони баланд сифат метавонад, дар рушди иқтисодиёти мамлакат ва беҳтар намудани вазъияти молиявӣ корхона нақши калидиро иҷро намояд.

Адабиёт:

1. Доклад о человеческом развитии в Российской Федерации за 2013 г. / под общей редакцией С.Н. Бобылева – М.: ООО «Раильф», 2013. – 202 с.

2. Human Development Report 2020: Human Development for Everyone. The United
3. Глейзер Э.Л. Триумф города: как наше величайшее изобретение делает нас богаче, умнее, экологичнее, здоровее и счастливее. М., саҳ. 339-340.
4. Ғаниев Т.Б. Сармояи инсонӣ ҳамчун омили асосии рушди инноватсионии менечменти ширкатҳои байналмилалӣ // (26-27 октябри соли 2018). С.25.
5. Пустуев А.Л. Зарубежные модели формирования человеческого капитала аграрной сферы и их использование. -2017. - № 04 (158). -С. 92-96.